

KÖRÖSY JÓZSEF-EMLÉKÜLÉS

DR. MAROSI ERNŐ

Merítsünk ihletet a múltból!

Tisztelt Emlékezés, Hölgyeim és Uraim!

Nagy megtiszteltetés, de kihívás is a számomra, hogy az Akadémia elnöke nevében köszönthetem Önöket, és kívánhatok eredményes tanácskozást. Vízi E. Szilveszter más fontos elfoglaltsága miatt nem tudott eljönni. Akadémiánk elnöke köztudomásúan orvos, gyógyszerkutató – nyilván lett volna személyes mondanivalója Körösy Józsefről mint a közegészségügy egyik kiemelkedő alakjáról, aki felvilágosult gondolkodásával, sok más kezdeményezése mellett, nagy szerepet játszott a himlőoltások bevezetésében.

Magam művészettörténészként és társadalomtudományi alelnökként Körösy Józsefről mint a társadalomtudományok legkeményebb, empirikus, ha úgy tetszik, kísérleti tapasztalatokra épülő ága megalapozójáról emlékezem meg.

A 100 éve meghalt Körösy Józseffel szemben Akadémiánknak adóssága van, hiszen minden tagja iránti kötelessége és feladata (a céhek és a hozzánk hasonló tudományos társaságok is viselnek ilyen kötelezettséget), hogy fenntartsa az emléküket. Mondhatni, ez kegyeleti funkció, amelyet manapság sem tagad meg senki a Tudományos Akadémiától, sőt vannak, akik erre kívánják korlátozni az Akadémia szerepét, úgymond beszélgesen csak a tudósok egymás közt, és időnként emlékezzenek meg egymásról kegyeletel... Azonban épp az ilyen emlékülések győznek meg bennünket arról, hogy egészen másról van szó.

Az orvostudomány és a történelemtudomány is humán diszciplína, mindkettő az ember megnyilvánulásaival foglalkozik, ezért érdekközösségük van. Nem helyezkedhetnek arra az álláspontra, hogy a tudománytörténet egyfajta szemétkosár, amelybe a kiszolgált és kiegészített munkahipotéziseinket gyűjtjük. Azért nem, mert a múltbeli gyűjteményből képesek vagyunk ihletet meríteni – bizonyos hipotéziseinket konfrontálnunk kell elődeink hipotéziseivel.

Különösen olyan korszakokban, amikor feladatok, szituációk visszatérnek, ideje példát vennünk egy 100 vagy 150 évvel ezelőtti szituációról. Körösy József szinte valamennyi területen működő kortársaival, és nem utolsó sorban statisztikus kortársaival együtt olyan korszak képviselője volt, amelyre nehéz magyar szót találni. Németül Gründerzeitnek hívják a XIX. század utolsó harmadát, alapítási időnek, mert abban az időben alapozódott meg Európában a modern társadalom, a maga intézményeivel, ipari vállalkozásaival, szatócsüzleteitől kezdve, fagyaltalozóin keresztül bankjaiig.

Amikor Körösy Józsefre emlékezünk, olyan alapítóról fogunk beszélni, aki több volt, mint valamely intézmény megszervezője, valamely publikációs formák és elemzési módszerek kidolgozója. Városalapítóról lesz szó, aki egy nagyváros alapkövét tette le. Ezt az alapozó egyéniséget az előttünk járt két generáció üldözte, igyekezett elfeledtetni. Ma

újra eljött az ideje ennek az alapozó mentalitásnak, ennek a tudományos nyitottságnak és éleslátásnak. Újra eljött az ideje annak is – és ezt a statisztikusok bizonyára érzik –, hogy egyensúlyt találjunk. Egyensúlyt egyrészt a szubjektumunk által diktált és mindig csak a személyiség által hitelesíthető szempontjaink, kíváncsiságunk, érdeklődésünk, másrészt pedig az egzakt bizonyítás és tényfeltárás között. Nem igaz, hogy létezne a teljes indukció, nem igaz, hogy csak tényekből áll össze a tudásunk, létezik a dedukció is. Hipotéziseink, kérdésfeltevéseink várnak igazolásra. A magam részéről, egy másik szakma képviselőjeként, így képzelem el a statisztikusok dilemmáját. Sőt, ez nem is csak a statisztikusok dilemmája, hanem valamennyi társadalomtudomány alapkérdése. Ideák csak ideákat ösztönző kérdésekből születhetnek. Ezekhez az ideákhoz kívánok sok szerencsét, a megfogalmazásukhoz ihletett pillanatot az emlékülés résztvevőinek. Az ihletet merítsük ezúttal a múltból, a nagy példaképből!

